

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра романо-германської філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор
навчально-наукового інституту)

факультет іноземних мов

(вказати назву структурного підрозділу)

Світлана ВІРОТЧЕНКО

(вказати П.І.Б керівника)

“ 29 ” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Логічна семантика

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	03 Гуманітарні науки (шифр і назва)
спеціальність	035 Філологія (шифр і назва)
освітня програма	Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (іспанська та англійська мови), Переклад (китайська та англійська мови) (шифр і назва)
спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша- німецька, 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська, 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-французька, 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-іспанська, 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша-китайська (шифр і назва)
вид дисципліни	за вибором (обов'язкова / за вибором)
факультет	іноземних мов

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету іноземних мов

“ 28 ” серпня 2024 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Безугла Лілія Ростиславівна, доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри німецької філології та перекладу

Програму схвалено на засіданні кафедри романо-германської філології

Протокол від “ 27 ” серпня 2024 року № 1

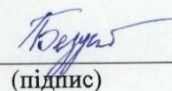
В.о. завідувачої кафедрою романо-германської філології

(підпис)

Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА
(прізвище та ініціали)

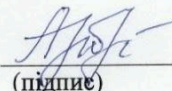
Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Німецька мова та література і
переклад та англійська мова
назва освітньої програми

(підпис)

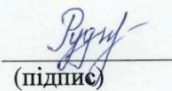
Лілія БЕЗУГЛА
(прізвище та ініціали)

Англійська мова та література і
переклад та друга іноземна мова
назва освітньої програми

(підпис)

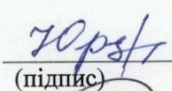
Олександр РЕБРІЙ
(прізвище та ініціали)

Французька мова та література і
переклад та англійська мова
назва освітньої програми

(підпис)

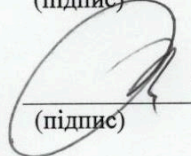
Ірина РУДНЄВА
(прізвище та ініціали)

Переклад (іспанська та англійська
мови)
назва освітньої програми

(підпис)

Ігор ОРЖИЦЬКИЙ
(прізвище та ініціали)

Переклад (китайська та англійська
мови)
назва освітньої програми

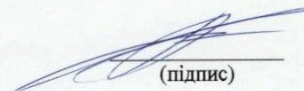

(підпис)

Світлана ВІРОТЧЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

Протокол від “ 27 ” серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

(підпис)

Анна КОТОВА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни

Логічна семантика

складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

магістрів

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрям)

035 Філологія

спеціалізації

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-німецька, 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська, 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-французька, 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-іспанська, 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша-китайська

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни – надання студентам знань про основні поняття і закони логічної семантики в обсязі, необхідному для філологів. При цьому важливо не тільки повідомити студентам певний обсяг інформації, але і розвинути в них логічне мислення, учити умінню робити самостійні узагальнення і висновки зі спостережень над мовним матеріалом.

1.2. Основні **завдання** вивчення дисципліни:

– висвітлення історії стародавніх германців – носіїв племінних германських мов (розселення германців на території Європи, їх основні племінні угруповання, виникнення племінних об'єднань і формування перших варварських королівств); викладення історії німецької мови від перших пам'яток до сучасного стану з виявленням загальних і специфічних особливостей її розвитку, зумовлених взаємодією внутрішніх та зовнішніх чинників; аналіз характерних особливостей фонологічної системи, граматичної будови й лексики німецької мови кожного з періодів її розвитку.

– формування наступних програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність ефективно, інноваційно та творчо розв'язувати складні завдання й проблеми в галузі філології (лінгвістики, перекладознавства, літературознавства) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає виконання досліджень та/або утілення інновацій та характеризується певною невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК5. Здатність працювати автономно, коректно вести наукові дискусії, усну полеміку, адекватно реагувати на критичні зауваження.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, узагальнення, аналізу й синтезу процесів і явищ та розуміння їхніх причинно-наслідкових зв'язків.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення як стандартних, так і інноваційних завдань у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність вільно орієнтуватися в сучасних лінгвістичних концепціях.

ФК4. Здатність осмислювати лінгвістику як полісистему, розуміти сучасні шляхи розвитку лінгвістики.

ФК6. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК7. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК11. Здатність застосовувати поглиблені знання з германської філології для вирішення професійних завдань.

ФК12. Здатність опрацьовувати фахову літературу німецькою та англійською мовами.

ФК13. Володіння логічними засобами мови та здатність спрямовувати їх для досягнення запланованого прагматичного результату.

1.3. Кількість кредитів 5 (денна форма) / 5 (заочна форма)

1.4. Загальна кількість годин 150 (денна форма) / 150 (заочна форма)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2 -й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
26 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
не передбачаються	не передбачаються
Самостійна робота	
114 год.	138
у тому числі індивідуальні завдання	
не передбачаються	

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти мають:

знати основні поняття логічної семантики й прагматики, основні закони і теорії логіки, основні типи відношень і операцій між поняттями, множинами й судженнями, правила класифікації, доведення і спростування у процесі аргументації, розуміти побудову формалізованої логічної мови, семіотичну природу мови та нерозривний взаємний зв'язок між логічною семантикою і системою природної мови.

вміти проводити логічний аналіз природної мови, користуватися структурними схемами, надавати дефініції поняттям, класифікувати поняття й судження, робити адекватні дедуктивні, індуктивні й абдуктивні умовиводи, застосовувати логічні закони у професійній діяльності, аргументувати свою точку зору із застосуванням правил доведення і спростування, а також виконувати практичні вправи і логічні задачі на високому рівні культури мислення.

Згідно з вимогами освітньої-професійної програми студенти мають досягти наступних програмних результатів:

ПРН2. Упевнено володіти державною мовою у науковому регістрі спілкування, для реалізації письмової та усної комунікації.

ПРН6. Застосовувати знання про логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавства.

ПРН9. Характеризувати теоретичні засади та прикладні аспекти германської філології.

ПРН11. Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН12. Дотримуватися правил академічної доброчесності, норм поведінки й моралі в міжособистісних та професійних стосунках.

ПРН13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного матеріалу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні поняття і закони логічної семантики і прагматики.

Тема 1. Предмет і завдання логічної семантики.

- 1.1. Логічна семантика як філософська дисципліна.
- 1.2. Значення логічної семантики для філолога.
- 1.3. Основні етапи розвитку логічної семантики.
- 1.4. Мислення та мова.

Тема 2. Семіотична природа мови.

- 3.1. Визначення мови.
- 3.2. Поняття знаку. Види знаків.
- 3.3. Рівні семіотичного аналізу мови.
- 3.4. Метод формалізації.

Тема 3. Поняття як форма мислення.

- 4.1. Ознаки, зміст та обсяг поняття. Дефініція поняття.
- 4.2. Види понять. Класифікації понять.
- 4.3. Відношення між поняттями.
- 4.4. Операції над поняттями.
- 4.5. Вираження поняття в мові.

Тема 4. Теорія множин.

- 5.1. Множина і елемент.
- 5.2. Відношення між множинами.
- 5.3. Операції між множинами.
- 5.4. Поняття функції.

Тема 5. Судження як форма мислення.

- 6.1. Судження і пропозиції.
- 6.2. Відношення між судженнями за істинністю. «Логічний квадрат».
- 6.3. Тавтології і контрадикції.
- 6.4. Класифікація суджень.
- 6.5. Пресупозиція.

Тема 6. Предикати.

- 8.1. Формальні властивості відношень: рефлексивність, симетрія та транзитивність.
- 8.2. Квантори.
- 8.3. Логіка предикатів другого ступеню.

Тема 7. Умовиводи.

- 9.1. Безпосередні умовиводи.
- 9.2. Індуктивні, абдуктивні й дедуктивні умовиводи.
- 9.3. Розділові й умовні умовиводи.
- 9.4. Силогізм.
- 9.5. Аналогія.

Тема 8. Модальність.

- 10.1. Різновиди модальності.
- 10.2. Модальні судження.
- 10.3. Модальні оператори.

Тема 9. Закони логіки.

- 11.1. Закон тотожності.
- 11.2. Закон суперечності (несуперечності).
- 11.3. Закон виключеного третього.
- 11.4. Закон достатньої підстави.

Тема 10. Логічні основи теорії аргументації.

- 12.1. Поняття доведення. Структура доведення.
- 12.2. Види доведення.
- 12.3. Правила доведення і спростування.

Тема 11. Прагматика як продовження логічної семантики.

- 11.1. Недоліки логічної семантики.
- 11.2. Прагматичний поворот у філософії мови і лінгвістиці
- 11.3. Етапи розвитку лінгвістичної прагматики

Тема 12. Теорія імплікатур.

- 11.1. Теорія значення Г. П. Грайса.
- 11.2. Принцип Кооперації.
- 11.3. Види імплікатур.

Тема 13. Теорія мовленнєвих актів.

- 12.1. Поняття і компоненти мовленнєвого акту.
- 12.2. Перформативні висловлення.
- 12.3. Класифікації мовленнєвих актів.
- 12.4. Індиректні мовленнєві акти.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
Розділ 1.						
Тема 1. Предмет і завдання логічної семантики.	10	2	-	-	-	8
Тема 2. Семіотична природа мови.	10	2	-	-	-	8
Тема 3. Поняття як форма мислення.	10	2	-	-	-	8
Тема 4. Теорія множин.	11	2	-	-	-	9
Тема 5. Судження як форма мислення.	13	2	2	-	-	9
Тема 6. Предикати.	11	2	-	-	-	9
Тема 7. Умовиводи.	13	2	2	-	-	9
Тема 8. Модальність.	11	2	-	-	-	9
Тема 9. Закони логіки.	13	2	2	-	-	9
Тема 10. Логічні основи теорії аргументації.	13	2	2	-	-	9
Тема 11. Прагматика як продовження логічної семантики.	11	2	-	-	-	9
Тема 12. Теорія імплікатур.	11	2	-	-	-	9
Тема 13. Теорія мовленнєвих актів.	13	2	2			9
Усього годин	150	26	10	-	-	114

4. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		(денне)	(заочне)
1.	Предмет і завдання логічної семантики. Логічна семантика як філософська дисципліна. Значення логічної семантики для філолога. Основні етапи розвитку логічної семантики. Мислення та мова.	2	1
2.	Семіотична природа мови. Визначення мови. Поняття знаку. Види знаків. Рівні семіотичного аналізу мови. Метод формалізації.	2	
3.	Поняття як форма мислення. Ознаки, зміст та обсяг поняття. Дефініція поняття. Види понять. Класифікації понять. Відношення між поняттями. Операції над поняттями. Вираження поняття в мові.	2	1
4.	Теорія множин. Множина і елемент. Відношення між множинами. Операції між множинами. Поняття функції.	2	
5.	Судження як форма мислення. Відношення між судженнями за істинністю. «Логічний квадрат». Класифікація суджень. Тавтології і контрадикції. Пресупозиція.	2	1
6.	Предикати. Формальні властивості відношень: рефлексивність, симетрія та транзитивність. Квантори. Логіка предикатів другого ступеню.	2	1
7.	Умовиводи. Безпосередні умовиводи. Індуктивні, абдуктивні й дедуктивні умовиводи. Розділові й умовні умовиводи. Силогізм. Аналогія.	2	
8.	Модальність. Різновиди модальності. Модальні судження. Модальні оператори.	2	1
9.	Закони логіки. Закон тотожності. Закон суперечності (несуперечності). Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави.	2	1

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		(денне)	(заочне)
10.	Логічні основи теорії аргументації. Поняття доведення. Структура доведення. Види доведення. Правила доведення і спростування.	2	1
11.	Прагматика як продовження логічної семантики. Недоліки логічної семантики. Прагматичний поворот у філософії мови і лінгвістиці. Етапи розвитку лінгвістичної прагматики	2	1
12.	Теорія імплікатур. Теорія значення Г. П. Грайса. Принцип Кооперації. Види імплікатур.	2	
13.	Теорія мовленнєвих актів. Поняття і компоненти мовленнєвого акту. Перформативні висловлення. Класифікації мовленнєвих актів. Індиректні мовленнєві акти.	2	
	Загалом	26	8

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		(денне)	(заочне)
1.	Класифікація суджень. Аналітичні та синтетичні судження. Прості й складні судження. Умовні судження. Інші різновиди складних суджень.	2	1
2.	Умовиводи. Безпосередні умовиводи. Індуктивні, абдуктивні й дедуктивні умовиводи. Розділові й умовні умовиводи. Силогізм. Аналогія.	2	1
3.	Закони логіки. Закон тотожності. Закон суперечності (несуперечності). Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави.	2	1
4.	Логічні основи теорії аргументації. Поняття доведення. Структура доведення. Види доведення. Правила доведення і спростування.	2	1
	Усього годин	8	4

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		(денне)	(заочне)
1.	Розібрати предмет і завдання логічної семантики. Зрозуміти місце логічної семантики в ряду філософських і лінгвістичних дисциплін. Осягнути значення логічної семантики для філолога. Прослідити основні етапи розвитку логічної семантики. Зрозуміти співвідношення мислення та мови.	8	10
2.	Розглянути семіотичну природу мови і поняття знаку. Дати визначення мови. Розрізняти види знаків та рівні семіотичного аналізу мови. Вміти застосовувати метод формалізації.	8	10
3.	Розглянути поняття як форму мислення, зокрема ознаки, зміст та обсяг поняття. Вміти надавати дефініцію поняття. Розрізняти види понять. Вивчити принципи класифікації понять. Розрізняти відношення між поняттями та операції над поняттями. З'ясувати, як поняття виражається в мові.	8	10
4.	Вивчити теорію множин. Розрізняти поняття множини і елементу. Розглянути відношення між множинами та операції між ними. Зрозуміти багатозначність поняття функції.	9	10

5.	Розглянути судження як форму мислення. Розрізняти судження і пропозицію. Розібратися, що становить «Логічний квадрат». Осягнути різницю між тавтологією і контрадикцією. Розібрати класифікації суджень. Розрізняти аналітичні та синтетичні, а також прості й складні судження. Розглянути інші різновиди складних суджень, зокрема умовні судження. Зрозуміти сутність пресупозиції та її відмінність від пропозиції та імплікації.	9	10
6.	Розібрати поняття предикату. Розрізняти формальні властивості відношень: рефлексивність, симетрія та транзитивність. Розглянути поняття квантора. Розглянути логіку предикатів другого ступеню.	9	11
7.	Розглянути поняття умовиводу. Розрізняти безпосередні, індуктивні, абдуктивні та дедуктивні умовиводи, а також розділові й умовні умовиводи. З'ясувати сутність силогізму та аналогії.	9	11
8.	Розглянути поняття модальності та її різновиди. Визначити модальні судження та модальні оператори.	9	11
9.	Вивчити основні закони логіки: закон тотожності, закон суперечності (несуперечності), закон виключеного третього та закон достатньої підстави.	9	11
10.	Розглянути логічні основи теорії аргументації. Зрозуміти поняття доведення та його структуру. Розрізнити види доведення, правила доведення і спростування.	9	11
11.	Обґрунтувати виникнення прагматики як продовження логічної семантики. З'ясувати недоліки логічної семантики та етапи розвитку лінгвістичної прагматики.	9	11
12.	Вивчити теорію значення Г. П. Грайса і теорію імплікатур.	9	11
13.	Розглянути теорію мовленнєвих актів, зокрема поняття і компоненти мовленнєвого акту. Встановити сутність перформативних висловлень. Порівняти класифікації мовленнєвих актів. Розглянути індириктні мовленнєві акти.	9	11
Усього годин		114	138

7. Методи навчання

Під час теоретичних лекційних занять використовуються такі методи:

- Словесні методи: розповідь, бесіда, лекція.
- Наочні методи: презентація, демонстрація, ілюстрація.
- Практичні методи: складання конспектів.
- Організація самостійного пошуку студентів.
- Метод формалізації.

8. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів контролюються та оцінюються як під час інтерактивних лекцій, так і на семінарах та в кінці семестру (залік).

У рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування питань, що виносяться на самостійне опрацювання, здійснюється поточний контроль у вигляді тестових завдань та вирішення логічних задач.

Заключний контроль (залік) проводиться у формі тесту і включає в себе як теоретичні, так і практичні завдання.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота		Залік	Сума
Робота під час лекцій і семінарів	60	40	100

Критерії оцінювання

- Робота під час лекцій і семінарів (макс. 60 балів);
- Залік (2 г.): 20 питань множинного вибору (макс. 20 балів), відповіді на питання (20 балів). Усього за залік – макс. 40 балів.

Для допуску до складання підсумкового семестрового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів (50%) навчального матеріалу під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Конверський А. Є. Логіка: підручник для студентів ВНЗ; 2-ге вид., виправлене. К.: ВПЦ "Київський університет", 2017. 391 с.
2. Конверський А. Є. Логіка: традиційна та сучасна: підручник для студентів ВНЗ. К.: Центр учбової літератури, 2008. 536 с.
3. Мозгова Н. Г. Логіка: навчальний посібник. К.: Каравела, 2007. 248 с.
4. Тофтул М. Логіка: посібник для студентів ВНЗ. К.: Академія, 2003. 368 с.
5. Шепетяк О. М. Логіка: підручник для студентів ВНЗ. К.: Фенікс, 2015. 256 с.
6. Allwood J., Andersson L-G., Dahl Ö. Logik für Linguisten / Ins Dt. übers. von M. Grabski. Tübingen: Niemeyer, 1973. 112 S.

Допоміжна література

1. Алексюк І. А. Логіка. Практичні завдання і контрольні запитання. К.: Четверта хвиля. 1997. 91 с.
2. Арутюнов В., Мішин В., Кирик Д. Логіка: навчальний посібник для економістів. – К.: КНЕУ, 2000. 144 с.
3. Бандурка О., Тягло О. Курс логіки: підручник. К.: Літера ЛТД, 2002. 160 с.
4. Безугла Л.Р. Роль пресупозиції висловлення у конструюванні дискурсивної імплікатури (на матеріалі німецькомовного діалогічного дискурсу) // Наук. Вісник Чернівецького ун-ту: Германська філологія. 2008. Вип. 408–409. С. 3–12.

5. Безугла Л. Р. Лінгвістична прагматика та дискурсивний аналіз // *Studia Philologica* (Філологічні студії): зб. наук. праць. К. : Київський ун-т ім. Б. Гринченка, 2012. – Випуск 1. С. 95–100.
6. Безугла Л. Р. Типи актуалізації пресупозиції у діалогічному дискурсі // *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Вип. 175. Кропивницький: КОД, 2019. С. 288–292.
7. Від слова до діла: лінгвопрагматика дискурсу: колективна монографія / [Артеменко Ю. О., Безугла Л. Р., Белозьорова О. М. та ін.]; за заг. ред. Л. Р. Безуглої. Вінниця: Нова Книга, 2020.
8. Гладунський В. Н. Логіка для студентів економічних спеціальностей. Львів: Афіша, 2002. 358 с.
9. Жеребкін В. Логіка: підручник для юридичних вузів і факультетів. К.: Знання, 1999. 255 с.
10. Івін О. А. Логіка: Експериментальний навчальний посібник для факультативних курсів за вибором учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій. К.: Артек, 1996. 232 с.
11. Ішмуратов А. Т. Вступ до філософської логіки. К.: Абрис, 1997. 349 с.
12. Орендарчук Г. О. Логіка: навчальний посібник для студентів економічних та юридичних спеціальностей ВНЗ. Видання друге, перероблене і доповнене. Тернопіль: Астон, 2008. 272 с.
13. Тур М. Логіка: посібник для студентів фінансово-економічного профілю. К.: КНУТД, 2004. 238 с.
14. Хоменко І. В. Логіка. Практикум: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2002. 240 с.
15. Bezugla, Liliia. Arten von Implikaturen // *Semantik und Pragmatik im Spannungsfeld der germanistischen und kontrastiven Linguistik*. Fr./M.: Peter Lang, 2013. S. 169–182.
16. Brunstäd F. Logik. Berlin; Boston: Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2019. 100 S.
17. Carnap R. Logische Syntax der Sprache. Wien, 1964. 523 S.
18. Collins A. M., Loftus E. E. A Spreading Activation Theory of Semantic Processing // *Psychological Review*. 1975. Vol. 82. P. 407–428.
19. Detel W. Logik. Stuttgart: Reclam, 2007. 168 S.
20. Franzen H., Scheffler U. Logik: kommentierte Aufgaben und Lösungen. B.: Logos, 2000. 177 S.
21. Frege G. Logische Untersuchungen / Hrsg. und eingeleitet von Günther Patzig. 4., durchges. und bibliogr. erg. Aufl Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1993. 146 S.
22. Frege G. Schriften zur Logik und Sprachphilosophie: aus dem Nachlaß / Mit Einl., Anm., Bibliogr. und Reg. hrsg. von Gottfried Gabriel. Hamburg: Meiner, 2001. 217 S.
23. Kutschera F. von. Gottlob Frege. Eine Einführung in sein Werk. Berlin: De Gruyter, 2012. 207 S.
24. Ogden C. K., Richards I. A. The Meaning of Meaning: A Study of the Influence of Language upon Thought and of the Science of Symbolism. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1989. 363 p.
25. Paivio A. Mental Representation. A Dual Coding Approach. Oxford, 1986.
26. Peirce Ch. S. Collected papers, V. 1–8. Camb. (Mass.), 1931–1958.
27. Quine W. V. O. From a Logical Point of View. 9 Logico-philosophical Essays. Camb. (Mass.), 1953.
28. Schurz G. Logik. Grund- und Aufbaukurs in Aussagen- und Prädikatenlogik. Berlin; Boston: De Gruyter, 2020. 435 S.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Енциклопедія Wikipedia. Online. <http://ru.wikipedia.org/wiki>
2. Мови логіки висловлювань і логіки предикатів. URL.:
https://stud.com.ua/57110/logika/movi_logiki_vislovlyuvan_logiki_predikativ

3. NeuroNation. URL.:
<https://blog.neuronation.com/de/logik-spiele-online-spielerisch-das-logische-denken-steigern/>
4. Was bringt Logik? URL.:
<https://kunskapsblad-com.translate.goog/bibliotek/artikel/read/11144-was-bringt-logik?>